

קונטרס

נועם שיח

שיעורי

הגה"צ אבדק"ק זר"מ

קראסנא

שליט"א

שיחה נעימה

לפרשת ויקרא
דברי הכנה לפסח

דבר הלכה

הלכות פסח (ב)

גליון קמ"ז

בעזהש"ת

שיעורי הלכה ולקט שיעורי אגדה

שנאמרו ע"י

הגה"צ אבדק"ק ור"מ שליט"א

בבית מדרשינו

קהל עדת קראסנא

ב"פ יצ"ו

1601 44th Street

Brooklyn, NY 11204

אפשר להשיג הגליון
בבית מדרשינו

לקבל הגליון באימעיל, להערות
ולהארות, נא לפנות

noiaymsiach@gmail.com

לתרומות ולנדבות נא לפנות
לאימעיל הנ"ל
וזכות הרבים יהא תלוי בו

כל הזכויות שמורות

Copyright 2025 ©

עץ "חיים" הוא למחזיקים בה

גלויות "נועם שיח" להפצת דבר ה' זו הלכה
נתנדבו ע"י הגבר שם עול לעצמו להחזיק ולפאר
מרבצי התורה ולומדיה

ה"ה הרבני הנגיד

מו"ה חיים הלוי מייזעלס הי"ו

לעילוי נשמת הוריו

מו"ה ר' יעקב ארי' בן מו"ה ר' מרדכי צבי הלוי ע"ה

גלב"ע כ"ח אב שנת תשס"א לפ"ק

וזוגתו מרת צירל בת מו"ה ר' משה הלוי ע"ה

גלב"ע י"ז חשוון שנת תש"נ לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

תוכן הענינים

ג דרוש לפרשת ויקרא ג

ו שיחה נעימה – הכנה לפסח ו

דבר הלכה

מה הדין בפסח לגבי ווייטאמינען

י תרופות (מעדיצינען) - וקוסמטיקה י

יא תרופות (מעדיצינען) יא

יג חולה שאין בו סכנה יג

יג איסור קטניות בתרופות יג

יג ווייטאמינען בפסח יג

יד דיאדאראנט'ס בפסח יד

בורית (זי'ף) – שעמפ'א - משחות קריע'ם

יד סרק וכחל - שאר קישוטי נשים (פערפיו'ם) יד

טו 'רעל - סם שמניחים לעכברים וכדו טו

טו צריך לנהוג כחומרות הנהוגות בבית אביו, ואין ענין להוסיף עליהם ... טו

יז גודל מעלת השלום על פני הנהגת חומרו יז

יז הלכות בדיקת חמץ וביטולה יז

יט ענין הנחת עשרה הפתיתים לבדיקת החמץ יט

כ צריך ליטול ידיו לפני הבדיקה כ

כ מה הדין כשאחד שכח לברך את הברכה בתחילת הבדיקה כ

כא אסור להפסיק בשום דיבור בין הברכה לבדיקה כא

כא אם אינו יכול לבדוק בעצמו יכול לעשות הבדיקה ע"י שליח כא

כב חיוב הבדיקה הוא אפ"ל במקומות שכבר ניקו לכבוד פסח כב

כב דינים שונים בחיוב הבדיקה בדירה שכורה כב

כג איך נוהגים עם הי"ב חלות שקיבל מצדיקים כג

החמץ שנמכר לגוי, אסור להשאירו אצלו לאחר זמן שריפת חמץ,

כד בלא מחיצה או סימן כד

דרוש לפרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א, א).

רצה לכתוב מחמת ענותנותו רק 'ויקר' כמו שנאמר בבלעם בלא אל'ף, כאילו נראה לו ה' רק במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם באל'ף, היינו שזה בקריאה לשון חיבה ולא דרך מקרה, וכתבה משה באות קטנה.

בפרשת השבוע (ויקרא א' א) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו וגו', עי' בבעל הטורים שמפרש הטעם שתיבת ויקרא נכתב באל'ף זעירא, לפי שמשה לא

משה רבינו בגודל ענותנותו לא חשב שהקב"ה יקרא אליו

ולזקני ישראל וגו', וירא כבוד ה' אל העם, היינו שנכנס למשכן וכולם עומדים שם ומשה עמהם, ואז ויקרא אל משה, עי"ש.

ועפי"ז יש לפרש כיון שכולם היו מצפים שיקרא להם ה', ומשה היה עניו מאוד מכל האדם וחשב בדעתו שבודאי אליו לא יקרא הקב"ה, וע"כ ויקרא אל משה, כי אשכון את דכא ושפל רוח (ישעיה נ"ז ט"ו), ובזה יש לומר הרמז

ובספה"ק דגל מחנה אפרים (בד"ה יש לפרש) כתב לפרש ענין האל'ף זעירא, עפ"י מה דאיתא במדרש (ויק"ר א' ה) דהיו אהרן ובניו וכל הזקנים אומרים, עדיין אין אנו יודעים איזה מהן חביב יותר לפני המקום ב"ה, אלא למי שהקב"ה קורא אותו ומדבר עמו, לכן נאמר ויקרא אל משה, ופ"ל מהרז"ו דביום השמיני למילואים כתיב (ויקרא ט' א'-כ"ג) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו

הבאתי, אמר לו הקב"ה חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה, ויקרא אל משה, ע"כ, [פי' בעץ יוסף (שם) דהכוונה הוא שהקדוש ברוך הוא ניחם אותו בעצם הדיבור שדיבר אתו וגם משה היה מדבר עם ה' שהיה שואל לו כל ספיקותיו].

ולכאורה יש להבין דהרי נפשו של משה היתה עגומה עליו שלא הביא כלום לנדבת המשכן א"כ סוכ"ס במה ניחמו השי"ת, ומבאר דהשית"ב אמר למשה שדיבורים אלו של לב נשבר ורוח נמוכה שהכל הביאו נדבתם למשכן זולתו שהוא לא הביא כלום, הם עלו לנחת רוח לפניו יתב"ש והיו חביבים לפניו יותר מאותן שהביאו, ע"כ.

של אל"ף זעירא בתיבת ויקרא, היינו שבמדה שאדם מודד מודדין לו, ומחמת שהוא הקטין עצמו מאוד במדת הענוה, ע"כ כביכול הקטין וצימצם עצמו הקב"ה להתגלות אליו [היינו שלפי מדריגתו של משה כביכול הקב"ה צמצם עצמו שיוכל לדבר אתו], וזהו ויקרא אל"ף זעירא, היינו אלופו של עולם, והוא רמז לכל אדם שינהג עצמו במדת ענוה, עכתודה"ק.

ואמרתי לפרש בס"ד דברי המדרש באופן אחר בהקדם מה שכ' בספר דברות קודש (מכ"ק האדמו"ר ר"ש מלעלוב זצ"ל) לפרש מה דאיתא במדרש רבה (ויקרא א' ו') רבי תנחומא פתח (משלי כ' ט"ו) יש זהב ורב פנינים וכלי יקר, שפתי דעת וגו', לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו ואמר הכל הביאו נדבתן למשכן, ואני לא

ע"י גודל ההשתוקקות של משה להביא ג"כ נדבה להמשכן, היה נחשב להקב"ה כאילו הביא בפועל

ופרש"י אמר להם יהי רצון שתשרה שכונה במעשי ידיכם ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו, ויש לדקדק כפל הלשון 'והנה עשו אותה כאשר צוה משה' ושוב

ואמרתי להוסיף בס"ד ע"פ מה שכ' הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע עה"פ בפרשת פקודי (שמות ל"ט מ"ג) וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו, ויברך אותם משה,

נעשתה על ידו בנין המשכן בפועל, וזה מה שחידש לו השית"ב כשאמר לו שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, היינו שתיבת 'דיבורך' הכוונה הוא על ההשתוקקות מה שאמרת שכל בני ישראל הביאו נדבתם למשכן ואני לא הבאתי, ואף אתה משה שלא עשית בפועל כלום בבנית המשכן **אבל ההשתוקקות שלך חביב עלי יותר מן הכל** כאילו אתה בעצמך ג"כ היה חלק בבנין המשכן בפועל.

ובזה אפשר לבאר ג"כ את המדרש מה שאמרו אהרן ובניו והזקנים, עדיין אין אנו יודעים מי חביב יותר לפני הקב"ה, פ"י כי הרי כלל ישראל עבדו עבודה בפועל בהקמת המשכן וגם הגעגועין שלהם שלאחמ"כ היה זה כעין הקמת המשכן בתחילה והם החביבין לפניו יתברך שמו, או שההשתוקקות והגעגועים של משה שהוא לא נדב כלום להמשכן הוא יותר חביב להשית"ב.

אבל כשראו אח"כ שהקב"ה קרא למשה לאוהל מועד לדבר אתו הגם שלמשה לא היה חלק בבנין המשכן, אז **ראו כולם שדיבורו של משה וגעגועיו חביבים יותר אצל הקב"ה יותר מכולם**, וגם למשה יש חלק בבנין המשכן ע"י גודל ההשתוקקות שלו

כתיב 'כן עשו', ועוד צ"ב כפל הלשון בברכת משה ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשי ידינו כוננהו.

ונראה לי דאחרי שגמרו ישראל מלאכת המשכן בפועל, התבוננו בענותנותם שהיו צריכים לעשות המשכן ביותר כונות ויחודים ויותר קדושות עד אין שיעור, והיה להם **געגועים גדולים על מלאכת המשכן שלא נעשה ביותר כונות ויחודים**, וע"י ההשתוקקות והגעגועים האלה נחשב להם כאילו עשו מתחילה את המשכן כראוי וכנכון במדריגות גבוהות ונעלות, וכשראה משה רבינו ע"ה זאת, ברכם בשתי ברכות אלו, **א. ומעשה ידינו כוננה עלינו על מלאכת המשכן שנעשתה בפועל ממש, ב. ומעשה ידינו כוננהו על הפעולה שנעשתה ע"י ההשתוקקות והגעגועים שהיא היתה פעולה גדולה ומלאכה חדשה להמשכן, ולכן כתב בפסוק שתי פעמים והנה עשו אותה, כן עשו**, לרמז על שתי הפעולות למלאכת המשכן, עכתודה"ק.

ולפי"ז יש לבאר דברי המדרש, שמזה שמשה רבינו רצה בכל נפשו ליטול ג"כ בפועל חלק בבנין המשכן והיה לו השתוקקות גדולה על דבר זה, **מהרצון וההשתוקקות שלו נעשה עי"ז ג"כ כאילו**

שיחה נעימה

לכל יום יש לו כוח כמו חודש שלם של ל' יום.

בספה"ק שם משמואל פר' תזריע כ', שביוצרות של תפילת המוספין לפרשת החודש אומרים שחודש ניסן הוא החודש שישועות בו מקיפות, וכידוע מה שביאר בספה"ק דהכונה הוא שהקב"ה נותן ישועות לכלל ישראל בהקפה, וכמו ביציאת מצרים שכלל ישראל לא היה ראוי לנסים ונפלאות שנעשו להם, וכמבואר ברש"י הק' (שמות ג' י"ב, עה"פ ויאמר כי אהיה עמך) שמשה רבינו תמה להקב"ה באיזה זכות יוציא את בני ממצרים, אמר לו הקב"ה אני מלווה לבנ"י בהקפה, כי בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, ועל חשבון זה אני נותן להם ישועות בהקפה, וזה מש"כ בספה"ק שחודש ניסן ישועות בו מקיפות הוא

ידוע הוא שהגאון האבני נזר זצ"ל במכתב תשובה ששלח להגאון רבי חיים ברלין זצ"ל כותב לו שהיות שהוא שלח לו כמה שאלות שהם לא נוגעים הלכה למעשה לגבי הלכות פסח, ומכיון שכעת הוא כבר חודש ניסן וכל **שעה של חודש ניסן הוא כמו יום אחד בשנה**, ולכן הוא מבקש ממנו שימתין לתשובתו עד אחר חג הפסח, כיון שחבל על כל רגע מימים אלו.

והנה כעת אנו כבר עומדים כבר ארבעה שעות בתוך יום ראש חודש שזה כעין ארבעה ימים שלמים של השנה, וצריכים לנצל את הזמן היטב להכנה דרבה לקראת חג הבעל"ט.

ובשל"ה הק' מבואר שהזמן של חודש ניסן עוד גודל ביותר, כדכתיב (שמות י"ב ב') החודש הזה לכם ראש חדשים, שבחודש זה - חודש ניסן

שכ' בעל ההגדה לפסח, יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא, לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך.

וביאר דבפסוקי התורה בפרשת בא (י"ב, ב' ג'-ח') החודש הזה לכם ראש חדשים וגו', ויקחו להם שה איש לבית אבות וגו', ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, **הרי שיש ב' מצות אחד סמוך להשני**, הראשון הוא 'קידוש החודש', והשני הוא מצות התלויות בחג, להקריב קרבן פסח ובערב תאכלו מצות ואכילת מרור וכו', והנה יש ב' דרכים שהאדם יכול לחזק עצמו באמונה, א. ע"י שיכולים להתבונן בקידוש החודש ולראות בזה גדלות הבורא, ב. ע"י שמתבוננים במצוות היום שהם לזכר הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו במצרים, [וכמו שביאר כ"ק זקני זצ"ל, עה"פ ואם ימעט הבית מהיות משה, שה רומז על האמונה, שכלל ישראל לא פחדו מהמצריים והביאו את השה שהיה אלוה של המצריים וקשרוהו בכרעי המיטה, והיו המצריים נוקשים בשיניהם על כך, אבל כלל ישראל קיימו את מצות הבורא ללא פחד ומורא, וזה פיל' הכתוב

מלשון המשנה שהחנוני מקיף ונותן, והקדוש ברוך הוא נותן ישועות לכלל ישראל על החשבון שהם יטיבו מעשיהם וישמרו מצותיו.

ומבאר השם משמואל דהחנוני הרי מקום מושבו הוא בשוק וכל הרוצה לקנות בהקפה מגיע אליו והוא נותן לו הדברים בהלואה, אבל אם אחד יושב בביתו ואינו מגיע אצל החנוני בשוק הרי אינו יכול ללוות מהחנוני, כי צריך להגיע אליו לשוק, **וכן הוא הדבר בחודש ניסן** אם אחד יושב בחיבוק ידיים ואינו עושה כלום ע"ז לא נאמר שנותנים לו ישועות בהקפה, אבל אם הוא מגיע לביהמ"ד ומתפלל ולומד את התורה"ק א"כ הרי הוא נמצא אצל הקב"ה שהוא כביכול החנוני, ועל אופן כזה נאמר שנותנים לו ישועות בהקפה.

ראיתי מה שכ' הגאון רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל (גאב"ד דירושלים ת"ו) בספרו שערי טוביה פר' בא, דלאחר המלחמה בשנת תש"ו הגיע הגאון הצדיק רבי יהונתן שטייף זצ"ל אב"ד קהל עדת יראים וויען לביקור בעיר הבירה לאנדאן, ונשא דרשה בביהמ"ד תורה עץ חיים, ובתוך דבריו אמר לפרש את מה

ראיתי עובדא נוראה מהרה"ק מסאטמאר זי"ע, **שהסדר הרגיל בערב פסח היה**, שהרבי ירד מביתו לאפיית המצות, ונהוג היה שהרבי היה נוסע בחזרה מהבעקער'י לביתו בקא'ר הראשון ומאחוריו הקא'ר של הגבאים מהמצות, וגבאי הווי'ץ שהיה ממונה על טחינת החטים היה ר' יצחק חיים פריינד ז"ל, והוא נסע עם הקא'ר שמאחורי הקא'ר של הרבי, וכשהגיעו לביתו של הרבי המתינו שראשית יכנס הרבי לביתו **ואחר כך הכניסו להבית** את המצות של הרבי שאפו עברו לכל ימי החג.

ובאותה השנה לאחר שהגיעו לבית הרבי לאחר אפיית המצות המתינו שהרבי יצא מהקא'ר **אבל הרבי שהה כעשרים דקות ולא יצא**, לאחר כעשרים דקות נפתחה דלת הקא'ר והרבי יצא ונכנס לביתו, **ורמזו לרי"ח שלא יכניס עדיין את המצות לבית רבינו**.

ולפתע יצא מבית רבינו אחד מהמשמשים ר' יצחק שווארץ ז"ל ונסע משם לזמן קצר וחזר כעבור חצי שעה, וכשחזר ונכנס לבית רבינו יצא אח"כ ואמר לרי"ח שיכולים להכניס

'ואם ימעט הבית מהיות משה' היינו **שאם יהודי במצב של מיעוט באמונה וצריך חיזוק לזה, יש עצה לכך 'ולקח הוא ושכנו הקרוב אליו' היינו שיקח אתו עוד יהודי ובצוותא חדא יוכלו לחזק איש את רעהו**].

וזה מש"כ בהגדה 'יכול מראש חודש' היינו שיכול האדם ליקח חיזוק אמונה ממולד הלכנה שנולדה בחידושה והולכת וגודלת במשך החודש וכן הוא בכל הבריאה שאפשר לחקור בזה ולהגיע לאמונה שלימה בבורא יתב', **ויש עוד דרך להגיע לאמונה בבורא יתב'** בהתבוננות טעמי המצוות של קרבן פסח מצות ומרור, וע"י שמתעסקים ומתעלים בימים אלו של ערב פסח באפיית המצות ובהכנות הרבות לחג הפסח ולליל הסדר.

וע"ז אומר בעל ההגדה 'יכול מראש חודש' שאם תחשוב שע"י ענין של קידוש החודש תגיע לאמונת הבורא, לא כן הוא הדבר, אלא 'תלמוד לומר ביום ההוא', **שעיקר לימוד האמונה הוא מהיום ההוא שזה חג הפסח** מההתלהבות והחשק וההתעסקות בעניני הפסח והמצה והמרור, זה עיקר הלימוד לאמונת הבורא יתב'.

תשובה להרבי שראה את שולחן ליל הסדר ערוך ומסודר באופן יפה ונאה לכבוד החג, ושאלו הרבי האם ראה ג"כ את הילדים היתומים האם הם לבשו בגדים יפים ונאים לכבוד יו"ט, וענה שאכן ראה אותם במלבושים יפים ונאים, והוסיף ואמר להרבי שיותר מכך עשה, שהוציא מכיסו סכום של חמש מאות דאל"ר והשאיר לאלמנה, ונענה הרבי זי"ע ואמר אזוי, אזוי, האסט זיער גיט געטא'ן, דאס האב איך געוואלט, ורק אח"כ נתן רשות להכניס את המצות שאפו לתוך הבית.

ומעובדא זו רואים אנו מה הוא גודל הענין הנשגב לתת את נדבת ה' בעם לגבאים האוספים במגבית קמחא דפסחא להביא את שמחת החג לבתים נצרכים, וזה היה דרכם של הצדיקים שלא יכלו לגשת לליל הסדר בישוב הדעת עד שידעו בודאי שהנזקקים והנצרכים היה להם בביתם די מחסורם לשמחת החג.

את המצות לבית רבינו, והדבר היה לפלא מה אירע כאן.

ושאלו לר' יצחק שווארץ על מה ולמה היו כל העיכובים האלו, וסיפר שבדרך חזרה מאפיית המצות נענה הרבי ואמר להגבאים שבאותה השנה נפטר אחד מהמלמדים בתלמוד תורה ר' אברהם שמואל גוטמאן ז"ל, והרבי שאל את המקורבים האם סידרו לאלמנה את כל הנצרך לה ליו"ט פסח, ואמר שאינו יכול לגשת לליל הסדר בלי לדעת זאת, ואמר הגבאי ר' עזריאל גליק (ז"ל) להרבי שר' שלום לויפער (ז"ל) סידר שלאמנה יהיה את כל צרכי הפסח הנדרש לה.

ובכל זאת הרבי לא היה רגוע מתשובה זאת, ונכנס לביתו ואמר לר' יצחק שווארץ שלא יכניסו כעת את המצות לביתו, אלא שילך עכשיו לבית האלמנה ויבדוק האם אכן הכל מסודר בבית האלמנה, שאינו יכול להכניס את המצות אצלו בבית עד שידע בבירור שיש להאלמנה כל צרכי החג, ואכן ר' יצחק נסע לבית האלמנה וחזר עם

שיעור הלכה

יום ראשון פרשת ויקרא א' ניסן תשפ"ה

ענייני פסח והלכותיה (ב)

מה הדין בפסח לגבי זויטאמינע'ן - תרופות (מעדיצינע'ן) - וקוסמטיקה.

בווייטאמינע'ן ותרופות (מעדיצינע'ן) וקוסמטיקה, קשה מאוד לקבוע בפרטות מה הוא המרכיב (אינגרידיענ'ס) של כל דבר, וצריך לדעת שיש בדברים הנ"ל מרכיבים שונים שהם בגדר חמץ גמור, ולכן צריך בכל מקום לברר מה דינו.

והנה באיסורי פסח יש ג' איסורים, א. איסור **אכילת חמץ ב.** איסור **הנאה** מחמץ ג. איסור **בל יראה** ובל ימצא.

איסור הנאה נלמד בגמ' פסחים (דף כ"א:): דאמר רב אבהו שכל מקום שנאמר לא יאכל, לא תאכל או לא תאכלו, אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפירט לך בנבילה [שמפרט שם במיוחד ענין היתר הנאה].

ובגמ' פסחים (מ"ב:): מבואר שאם לקח פת וחרכו ונפסל (מאכילת כלב כמבואר להלן) קודם זמן האיסור, מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו, אבל אם חרכו לאחר זמנו אסור בהנאה, משום שבזמן חלות איסור בל יראה ובל ימצא כבר היה אסור בהנאה, וא"כ לא מועיל אם חרכו לאחר מכן אלא אם כבר נשרף לגמרי ונעשה אפר ממש, (משנ"ב סי' תמ"ב ס"ק מ' בשם הר"ן).

בתוס' (שם ד"ה חרכו), מבואר שהיתר של חרכו הנ"ל הוא רק אם נפסל לאחר חריכתו מאכילת כלב, והמג"א (סי' תמ"ב ס"ק י"ד) מביא בשם הר"ן שאיסור חמץ שונה משאר איסורים, שבשאר איסורים אם כבר נפסל מאכילת אדם מותר בהנאה, **משא"כ בפסח**

בעינן פסול מאכילת כלב דוקא, והטעם הוא דבתורה כתוב (שמות י"ב י"ט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיתכם', ו'שאור' הרי אינו ראוי לאכילת אדם ואעפ"כ אסרתו התורה, משום שאפשר לעשות על ידו דברים חמוצים הראויים לאכילה, ולכן בפסח התירו רק אם נפסל מאכילת כלב, שבמצב זה אין כבר אפשרות לעשות בו מאכל הראוי לאכילת אדם.

ענין זה שביארנו הוא יסוד הדיון בדין איסור והיתר לגבי המעדיצינע'ן והווייטאמינע'ן בפסח ויבואר להלן.

הרא"ש מדייק מהגמ' הנ"ל שלכאורה כשחורכים פת חמץ עד שנפסל מאכילת כלב משמע מהגמ' שנתבטל החמץ לגמרי, וא"כ למה אמרו בגמ' שמותר רק בהנאה ולא באכילה, ומדייק מזה שאם אדם ירצה לאכול האיסור השרוף שכבר נפסל מאכילת כלב, יהא זה אסור לאכילה מדרבנן ורק מותר בהנאה, והטעם הוא משום ד'אחשביה' בזה שהוא אוכל עכשיו את האיסור אע"פ שאינו ראוי לאכילה, ולכן נאסר באכילה, ורק בהנאה הוא מותר.

אמנם הרמ"א בשו"ע יור"ד (סי' קנ"ה סעי' ג') כותב ששרץ ששרפו מותר לאוכלו לרפואה, ולכאורה משמע שמותר לאוכלו אפילו באופן שיש סברא של אחשביה דלא כהרא"ש, ומבאר ה'יד אברהם' (שם) שאינו דומה דין פת חמץ לשרץ, שבשרץ אינו נכנס לגדר של אחשביה משום שאינו אוכלו רק משום שצריך אותו לרפואה, וברצונו האמיתי הלוואי שלא היה צריך לאוכלו, משא"כ בפת שנשרף ורוצה לאוכלו מאיזה סיבה שיהיה אמרינן בזה הדין של 'אחשביה' ואסור, והיוצא לנו מדברים אלו שגם לדעת הרא"ש אם זה לרפואה גרידא מותר לאוכלו כשנפסל בוודאי מאכילת כלב.

תרופות (מעדיצינע'ן)

לפי האמור לעיל יוצא שבתרופה שיש בה תערובת חמץ גמור הדין הוא כדלהלן:

באם המעדיצינע'ן נמצא בקעפס'ל שהיא חמץ, פשוט הוא שיש עצה לפתוח את הקעפס'ל ולהוציא את חומר התרופה ויבלענה כמו שהוא ללא חשש, וצריך להשים לב: שישנם מעדיצינע'ן שהקעפס'ל שלהם הוא חלק חשוב לצורך התרופה עצמה, ולכן יש להוועץ עם רופא על זה.

אבל במעדיצי'ן שיודעין בכירור שמעורב בו חמץ, אפ"ה יש אומרים שמותר לקחתו ואין צורך להתאמץ ולחפש דבר הדומה לו בלא תערובת חמץ, משום שאפשר לסמוך על שיטת ה'יד אברהם' הנ"ל שכותב שבאופן שנפסל מאכילת כלב מותר לכתחילה לאוכלו ולא אמרינן אחשביה.

אבל למעשה אין דין זה פשוט כלל ויש בזה מחלוקת הפוסקים, וכדלהלן.

יש אומרים שאפילו לשי' הרמ"א הנ"ל שמיקל לאכול איסור שנפסל מאכילת כלב כשזה לרפואה, כל זה הוא דווקא **באופן שאי אפשר** לתת לחולה שאר דברים לרפואתו, ולפי דבריהם יוצא דאם יש תרופה שאין בה חשש חמץ כלל והרופא מאשר את התרופה לחולה זה שיכול לקחתו, אז **צריך לחפש לחולה תרופה זו שאין בה חשש חמץ**, ומה גם שלא כל המעדיצינע'ן נפסלו מאכילת כלב.

ודע: שבארץ ישראל בשנים קדמוניות יצא קול קורא מהגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שכותב שם, שכל **אותם האנשים שלוקחים תרופות לרפואה** כגון ללחץ דם (בלאט פרעשע'ר), לצוקע'ר, חולי לב, או חולים בשאר האברים הפנימיים, וגם אלו שלוקחים תרופות לבעיות נפשיות, **רשאים לקחת את התרופות ללא כל חשש ופקפוק כלל, בין אם התרופות מופיעים ברשימת התרופות הכשרות בין אם לא, בכל אופן מותר לקחתם**, ואפילו אם יש תחליף לזה בתרופה מקאמפענ'י אחרת לחולי זה אין להחליט על זה לבדו, אלא על הכל יתייעץ עם הרופא בלבד, מכיון שיתכן שמה שטוב אצל חולה זה לא טוב אצל האחר, וזה ענין של סכנת נפשות.

ולכן כותב הרב וואזנער זצ"ל שאפילו שיש ברשימת התרופות סוג תרופה למחלה זו שאין בה חשש חמץ, אסור באיסור גמור לשנות מהתרופה הקבועה לתרופה האחרת בלא רשות מהרופא, וממשיך וכותב, **ויזכור שיש פסוק של 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם'** וזה כתוב באותה התורה שאמרה לא תאכלו חמץ, ולכן אסור להיות 'פרומע'ר' בענין זה, ורק בהחלטת רופא מותר לשנות, ומסיים בזה הלשון, הכל מותרים, והכל שרויים, אין בהם לא שמץ של איסור או חשש איסור כלל וכלל עכ"ל, (קובץ בירורים שביבי אש להגרש"א שטערן שליט"א, סי' ל"א).

היוצא לנו מהנ"ל, שדבר ברור הוא שאם צריך החולה לאותה התרופה והוא חולה שיש בו סכנה או חשש של סכנה, מותר לו לקחת את התרופה אפילו כשזה חמץ גמור כמו שמותר לחלל עליו את השבת, וגם מותר לקנותם בפסח עצמו כשצריך להם, ואסור לו להחמיר על עצמו.

ובאופן שהרופא מאשר שיוכל לקחת תרופה דומה שאין בה תערובת חמץ וזה ג"כ יועיל לו, פשוט הוא שצריך ליקח דוקא תרופה זו שאין בה חשש איסור חמץ.

חולה שאין בו סכנה

בחולה שאין בו סכנה ואינו יכול לבוא לידי סכנה אם לא יקח את התרופה, אין שום היתר ליקח אותה התרופות שיש בהם חשש תערובת חמץ, ואם יש לו בביתו תרופות כאלו צריך למכור אותם לגוי לפני הפסח.

איסור קטניות בתרופות

במשנ"ב (סי' תנ"ג ס"ק ז') כותב שאפילו בחולה שאין בו סכנה אין צריך לחשוש לאיסור קטניות שנהגנו אנו אנשי אשכנז, ולפי"ז מותר לקחת תרופה שיש בה קטניות אם אין לו תרופה אחרת.

ווייטאמינע'ן בפסח

צריך לדעת כי יש כמה ווייטאמינע'ן שהן חמץ גמור, ולכן בחולה שהרופא אמר לו שיש לו חוסר בווייטאמי'ן מסויים בגופו והוא צריך ליקח אותו 'בכל יום' משום חשש סכנה, אין על זה שום שאלה וחיוב ליקח אותו, והוא בכלל ספק חולה שיש בו סכנה.

אבל באופן שהרופא אמר לו ליקח את הווייטאמי'ן רק משום חיזוק הגוף וכדו' ולא יזיק לו אם לא יקח אותו בפסח, פשוט הוא שאסור מלקחתם בפסח.

צריך לדעת שבווייטאמינע'ן עפ"י רוב אינם נכנסים לגדר של 'רפואה', אלא הם נכנסים בגדר של 'מאכל' בריאים, ולכן אפילו כשנפסל מאכילת כלב יש לו את

ההגדרה של 'אחשביה', דליכא בזה סברת ה'יד אברהם' ואסור לקחתם בפסח אם יש בהם תערובת חמץ, ולכן אנו מחמירים מלהשתמש בכל מיני ווייטאמינען בפסח ומכרו אותם לגוי במכירת החמץ.

לתשומת לב: ויטאמין C לכו"ע זה חמץ גמור.

דיאדאראנ'ט בפסח

בספר 'שולחן הלוי' [מהרב בעלסקי ז"ל] שהיה מומחה וידען גדול בענינים אלו כותב, שיש אומרים **שהדיאדאראנ'ט הנוזלי אין צריך לבדוק** אם יש שם תערובת חמץ ומותר להנות מהם, משום שנפסל מאכילת כלב, וכותב שבירר הרבה על זה ועד כה לא הוכח שנפסל מאכילת כלב, ויש שאמרו להקל מטעם אחר, שבגמ' פסחים (דף מ"ה:): מבואר שאם לקח כופת שאור (חתיכת שאור גדולה) ויחדה לכסא לישב עליה, אז על ידי זה הוא בטל ואינו חמץ יותר, ומותר להשתמש בזה בפסח, רק צריך לסיידו בסיד שיראו שזה עשוי לישב עליו, וכן נפסק בשו"ע (סי' תמ"ב סעי' ט').

ומזה רצו איזה אחרונים לומר שכן הוא הדין בדיאדאראנ'ט, שזה דומה לשאור מכיון שבטלו משימוש לענין אכילה וע"י כך בטל האיסור חמץ, **וכותב על כך הרב בעלסקי ז"ל שטעות גמור הוא בידם**, והטעם הוא, דבכופת שאור החמץ בטל משום שחלק החמץ שבו אינו פועל כלום, אבל בדיאדאראנ'ט האלכהול שמעורב בו שהוא חמץ גמור מסייע לפעולת הדיאדאראנ'ט, **ולכן צריך לברר הייטב בבית המרקחת (פארמעס'י) שלא יהא בו שום חשש חמץ.**

וזו דוגמא אחת למה צריך כל כך לברר היטב בכל דבר אודות כשרותו לפסח.

בורית (זי'ף) - שעמפ'א - משחות קריע'ם - סרק וכחל - שאר קישוטי נשים (פערפיו'ם)

מעיקר הדין לכאורה מותר להשתמש בהן אפילו אם יש בהן תערובת חמץ, כיון שעפ"י רוב נפסלו מאכילת כלב

אבל למעשה המנהג לכתחילה שלא להשתמש בדברים אלו, ולא עוד אלא שמחמירים ומוכרין אותם לנכרי, ובשו"ת 'דברי מלכיאלי' (ח"ד סי' כ"ב ס"ק ו') כתב הטעם בזה, כיון שאפשר להפריד ממנו את תערובות החמץ או לערבו במים ולעשותו ראוי לאכילה, ולכן מיקרי אוכל, ובשו"ת 'חזון נחום' (סי' מ"ו) כ' שהמנהג הוא למכור להנכרי כל אלו הדברים.

רעל - סם שמניחים לעכברים וכדו'

הרב בעלסקי ז"ל בספרו הנ"ל כותב שבענין הרעל לעכברים שמניחים בבית, יש מהן שמושחין אותם בקומעדין שזה מועיל להרוג את העכבר, חומר זה היא תרופה ידועה לחולים על לחץ דם (בלאט פרעשער) וזה מוכשר לאכילת כל אדם ואינו מזיק באכילתו לשום אדם ולא יצא מתורת אוכל, ואם כן אין ע"ז היתר של נפסל מאכילת כלב, ולכאורה לפי"ז אסור להשאירם בפסח, אבל יתכן שכן מותר להשאירם, משום שנדחה ע"י כל אדם כיון שנמאס, וע"י כך נפסל, אבל הוא ז"ל כותב שלדעתו דבר זה צריך תלמוד.

ומ"מ כותב שם סמך להיתר, מהגמ' הנ"ל לגבי כופת שאור שאם ייחדה לשיבה מותר להשאירה בפסח ואין בזה איסור חמץ, משום שביטל ע"ז שם מזון מחתיכת השאור ואינו חמץ, ואם כן בסם - רעל זה הוא לכאורה יותר קל מהשאור, משום שבכסא שעשאה מהשאור אז אם לאחר הפסח יהיה לו צורך גדול בשאור, יקח משם חתיכת שאור לעשות ממנה עיסה, משא"כ בסם הזה אף אחד כבר לא ישתמש יותר ב'קומעדין' שנמצא בו אפילו אם יהיה לו צורך גדול, ולכן מסיים שמותר להשאירם ואי"צ לבערם.

אבל בשו"ת תשובות והנהגות להגר"מ שטרנבוך שליט"א (ח"ג סי' קמ"ג) כותב שדעתו הוא שאין לקיימם ולהשאירם בפסח, רק צריך למוכרם לגוי, יעו"ש דבריו.

צריך לנהוג כחומרות הנהגות בבית אביו, ואין ענין להוסיף עליהם.

וראיתי בהגדת 'דובב מישרים' שאביו הגאון הגדול בעל 'הכוכב מיעקב' [רבי יעקעל'א מהרימלוב] זצ"ל היה בידידות גדולה עם הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע [בנו הצעיר של הרה"ק מרוז'ין זי"ע], ופעם אחת הלך לבקרו, ונענה ואמר להרה"ק

מהוסיאטין זי"ע שמקובל אצלם שהרה"ק בעל 'דגל מחנה אפרים' זי"ע אמר, שברוסיה ראה הרבה חומרות על חג הפסח, ולא כל החומרות מוצא חן בעיניו, פרט לחומרא אחת, שראה שיש יהודים שמכינים מים לפני החג לכל ימי החג, ואמר, הטעם שאין אני נוהג בחומרא זו, משום שעוד הייתי בבית זקני הבעש"ט הק' זי"ע, וזקני לא נהג כן, לכן גם הוא לא נוהג כן.

ושאל הגאון מהרימלוב את הרה"ק מהוסיאטין זי"ע, למה ימנע מלנהוג חומרא שאבותיו לא נהגו בה, **האם אין אדם רשאי להחמיר על עצמו.**

והשיב לו הרה"ק הסיאטינער זצ"ל **שיביא לו ראיה ע"ז מהגמ'** (מסכת ביצה דף לו:): דאיתא שם שאביי היה לו בית ריחיים לטחון חיטים, ובזמנם נעשו הריחיים ע"י טיט, והיה דולף מהגג מים על הריחיים בשבת, והוא ראה שמים אלו מתחילים לשחוק את אבני הריחיים, והלך לשאול לרבה מה לעשות הרי זה הפסד מרובה שכל הריחיים יהרס ויתפורר, וענה לו רבה, שיכול להכניס את מטתו אצל הריחיים לישון שם, ואז יחשבו אבני הריחיים לגרף של רעי ויהיה מותר לפנותם משם בשבת.

ואביי הלך לביתו, **אבל לא נהג כמו שרבה אמר לו**, משום שחשש למאן דס"ל דאין עושין גרף של רעי לכתחילה, והסתפק בדעתו האם לעשות כהוראת רבה או לא, ואדהכי והכי נפל בית הריחיים ונפסד כולו.

ונענה אביי ואמר, תיתי לי דעבריה על דמר, **היינו שהעונש מגיע לו מכיון שעבר על דברי רבו, ולא שמע בקולו להקל בדבר ע"י הנחת המיטה.**

ואמר הרה"ק הסיאטינער לרב יעקעל'ה, שרואים מכאן שאביי קיבל עונש על מה שהחמיר יותר מרבו, ולכן אמר הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' שמכיון שלא ראה כן אצל זקנו זי"ע ולא קיבל הוראה ע"ז, אינו נוהג ג"כ בחומרא זו.

ולכן מן הנכון לדעת, שאפ"ל כשרואים שכתוב באיזה ספר או קונטרס חומרא מסוימת אבל הוא לא ראה כן אצל אבותיו, **אינו מן הצורך להחמיר יותר ממה שקיבל במסורת אבותיו**, אבל ברור שצריך להתנהג בכל החומרות והמסורות שנהגו אצל אבותיו.

גודל מעלת השלום על פני הנהגת חומרות.

ומביא (שם) עובדא שתלמיד הגאון מטשעבין, שהיה **חתן אצל ה'חשב סופר'**, [בנו של הגה"ק בעל 'דעת סופר'], ושאל את רבו הטשעבינער רב, שחמיו הזמין אותו [בהיותו חתן] לחוג ליל הסדר אצל זקנו הגה"ק בעל ה'דעת סופר' זצ"ל, ושאלתו בפיו, שהם נכדי הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זי"ע **שהענין של געבראק'ס הוא אצלם חמור ביותר, אבל בבית צאצאי החת"ס זי"ע הקפידו בדוקא לאכול לכבוד יו"ט קניידלע'ך**, ומה הוא צריך לעשות כשיהיה בבית זקנו זצ"ל.

וענה לו הטשעבינער רב, שבירושלמי (פסחים פרק ג' הל' ז') מבואר, 'ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול **סעודת אירוסין בבית חמיו** בערב הפסח, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו [והוא כבר נמצא בדרך], אם יכול לחזור ולבער, יחזור ויבער, **ואם לאו יבטל בלבו**, ואמר רבי יוסי בי רב בון, בא וראה **מה גדול הוא השלום'**, היינו שהגמ' משווה את הדין של שחיטת פסח ומילת בנו לענין של אכילת סעודת אירוסין בבית חמיו.

ומב' ה'קרבת העדה' וז"ל, שהרי מדמה לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו לשחיטת פסחו ולמילת בנו, שבשניהם איכא חיוב כרת בהעברתן לכך אינו חוזר אם אין לו זמן, **וה"ה שמשום שלא יקצוף עליו חותנו**, ג"כ אינו חוזר, ע"כ, ואמר לו הטשעבינער רב זצ"ל, הרי **דוקא בפסח נשנית משנה זו**, והורה לו לאכול ה'קניידלע'ך' בשביל גודל מעלת השלום, ולכן צריך לדעת שלהלכה אפ"י שיש לאדם עצמו חומרות שונות בפסח, **אבל בבית חמיו צריך להתנהג למען השלום כנהוג שם, ואצלו בבית יתנהג כמו החומרות שלו**.

הלכות בדיקת חמץ וביטולה.

בשו"ע (סי' תל"ג) מבאר את המקומות שצריכין בדיקה, וגם **שצריך לבדוק בחורין ובסדקין**, ובכל מקום אשר הדרך הוא שם להכניס חמץ.

וצריך לדעת שאמנם הבדיקה צריכה להיות היטב, אבל אין להחמיר יותר ממה שהורו לנו חכמינו ז"ל, וכן כפי מה שנהגו וקבלו כל אחד מאבותיו במסורת.

וראוי להעתיק מה שכ' בס' מעדני שמואל (סי' ק"י סעי' מ"ב) וזה תוכ"ד, שמעתי בשם גדול וקדוש אחד שאמר, דמה שאמרו חז"ל בגמ' (ע"ז כ"ז:) לא עברת על דברי חבריך שהיו אומרים דהא דכתיב (קהלת י' ח') ופורץ גדר ישכנו נחש, **יש לפרש דזה קאי גם על המחמירים יותר מכפי הגדר שגדרו חכמים, וגם זה נקרא פורץ גדר וישכנו נחש, ומבאר, כי במקום שהאדם הולך בדרך התורה ומחמיר במקום שאמרו חכמים להחמיר ולא יותר מדאי, אז מגין עליו כח דברי חכמינו ז"ל והוא נשמר מן השמים מכל מכשול ח"ו המזדמן בשגגה, וזאת מכיון שהאדם עשה את שלו והחמיר על עצמו עפ"י גדרן של חכמינו ז"ל והסייגים שלהם, לכן כח דברי החכמים מגין עליו.**

אבל אם האדם מחמיר על עצמו יותר מכפי הגדר והסייג שנתנו עליו החכמים, א"כ הרי מגלה דעתו שאינו סומך ח"ו על הגדר שעשו חכמינו ז"ל שהרי הוא מחמיר על עצמו יותר ממה שהם אמרו, לכן שוב אין כח בדברי החכמים להיות אחראין עליו לשומרו מכל מכשול, ויוכל ח"ו לבוא לידי מכשול יותר גדול.

ובזה יתיישב לשון השו"ע (או"ח סי' תמ"ב סעי' ו') דכ' בשם הרא"ש בשם הראב"ן, וז"ל, נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ, ויש להם על מה שיסמוכו, ע"כ.

ולכאורה צ"ב למה צריך ללמד זכות על הנוהגים להחמיר ולכתוב עליהם שיש להם על מה שיסמוכו, אבל לפי המבואר לעיל אתי שפיר דברי השו"ע, שבא ללמד כי במקום שאין להם על מה שיסמוכו, אין להם להחמיר יותר ממה שהחמירו חכמינו ז"ל, עכתו"ד. [ומציין שם שכמדומה שבעל המאמר הלזה הוא הרה"ק רבי יעקב יוסף זצ"ל מאוסטראה, שהיה בן בנו של הרה"ק רב ייבא זי"ע].

ובספר י"ג אורות (ה"ב דף רמ"ז) מביא, כי הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע היה נוהג בחומרות גדולות בפסח, לדוגמה, שהיו נוהגין בביתו להגעיל אף את ידות הדלתות לפני הפסח, ואמר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זצ"ל, על ענין זה בדרך צחות עפ"י דברי הרא"ש והשו"ע הנ"ל, שר' מאיר'ל למד הפשט בתיבות 'ויש להם על מה שיסמוכו', כלומר שגם ידית של הדלת שסומכין עליו כשפותחין אותו גם את זה נהגו להכשיר.

וכן מסופר עובדא נאה מהאדמו"ר הרה"ק מסאטמאר זצ"ל, שפעם אחת הגיע אליו אדם אחד והתפאר לפניו איך הוא מחמיר בכל החומרות בביתו כל השנה ושאינו אוכל שום דבר שנעשה מחוץ לביתו, והכל נאפה בביתו, גם לאקש'ן, פערפ'ל, וכדו', הכל הוא רק משלו, ושאל אותו הרה"ק ומה עם היין, ענה שהלא על דבר זה אפשר לסמוך על יין הנעשה בהכשר הגה"צ מצעהלים זצ"ל.

ונענה אליו האדמו"ר ואמר, **מה שצריכה זוגתך לעשות בזה אינך סומך על שום אחד, אבל מה שאתה צריך לטרוח, בזה אתה סומך על אחרים....**

ורואים אנו הוראה למעשה שענין הבדיקת החמץ וכל החומרות שאדם מקפיד עליהם, צריך להשים לב לא להחמיר יותר מההלכה והמסורה שקיבל מאבותיו.

ענין הנחת עשרה הפתיתים לבדיקת החמץ.

בהגדת 'דובב מישרים' מהגאון הטשעבינער רב זצ"ל, מביא בשמו שסיפר שבימי חורפו שמע **דבר נפלא מה'זייגע'ר מאכע'ר** אצלם בעיר דאמבראווא, [ידעו בעיר שהוא היה צדיק נסתר], והטשעבינער רב זצ"ל חשק מאוד בשנות ילדותו לשוחח עם זייגע'ר מאכע'ר זה, ולכך עשה קלקול מעט בזייגע'ר שלו כדי שיהיה לו סיבה טובה להכנס אצלו ולזכות לדבר עם צדיק נסתר זה, וכשנכנס אליו לתקן הזייגע'ר, פנה אליו המתקן ואמר לו, האם אתה יודע **מה המקור להחביא בליל בדיקת חמץ את העשרה פתיתים**, האם אין הדבר דומה לחוכא ואיטלולא, הרי הוא עצמו מניחם שם, ואח"כ הוא מחפש אותם מהמקום שהניחם שם.

ואמר לו צדיק נסתר זה, שהוא יאמר לו מה מקור מנהג זה.

שבגמ' בריש מסכת פסחים (דף ז:): דרשינן שמצוה לבדוק את החמץ לאור הנר, ומהיכן לומדים דין זה, אמר רב חסדא למדנו מציאה ממציאה, דבחמץ כתיב (שמות י"ב י"ט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא', **ובגביע שנמצא אצל בנימין נמי כתיב** מציאה (בראשית מ"ד י"ט) **וימצא הגביע, ושם הרי כתיב ג"כ לשון חיפוש** כדכתיב (בראשית מ"ד י"ב) ויחפש

בגדול החל וגו', וילפינן חיפוש מחיפוש כדכתיב (צפניה א' י"ב) בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות, ולכן מחפשים את הפתיתי חמץ בנרות.

וא"כ הרי חזינן דבדיקת חמץ ילפינן מהגביע שנמצא באמתחת בנימין, ומי החביא את הגביע הרי מנשה הוא שהחביא אותו, ומי היה מחפש הגביע ג"כ מנשה בעצמו, רואים מכאן שמקור הלימוד של דין בדיקת חמץ, הוא באופן שהוא בעצמו המחביא את החמץ, ולכן אפשר גם בעצמו להחביא את הפתיתים ואח"כ לחפשו בנר כמנהג.

צריך ליטול ידיו לפני הבדיקה.

במג"א (ריש סי' תל"ב) כתב בשם המהרי"ל והב"ח, שיש **ליטול ידיו** לפני בדיקת החמץ.

וב'מחצית השקל' מביא בשם המהרש"ל דמבו' בשו"ע (סי' קנ"ה סעי' ב') דאם אחד מחמיר שנוטל ידיו אפ"ל לפני אכילת הפירות, שאסור להתנהג כן שהוא נקרא מגסי הרוח, ולכן כתב המחז"ש שלפי"ז **גם כאן בענין נט"י לפני הבדיקה** כדי שלא יראה כגסי הרוח, **לכן יגע בידיו במקומות המצריכים נטילה** כגון לגרד בראשו, ויביא את עצמו עי"ז לחיוב נטילה.

ולכאורה חיוב נטילת ידים לפני הבדיקה הוא **גם אם אחד בודק חמץ בלא ברכה** כגון שבודק בתוך הל' יום שאפשר כבר לבדוק אז, דמבואר בפוסקים שהטעם של נטילת ידים לפני הבדיקה, הוא 'טהרת הרגל', וא"כ אפילו כשאין עושין ברכה יש ענין לנטילה זו.

מה הדין כשאחד שכח לברך את הברכה בתחילת הבדיקה.

כשאחד שכח לברך את הברכה של ביעור חמץ לפני הבדיקה, ונזכר באמצע הבדיקה יכול לברך כל זמן שעדיין יש לו מקום שצריך לבודקו מהחמץ, אפ"ל חזר קטן.

אסור להפסיק בשום דיבור בין הברכה לבדיקה.

אסור להפסיק בדיבור בין הברכה לתחילת הבדיקה, ואם הפסיק בדיבור בין הברכה לתחילת הבדיקה **שלא לצורך בדיקה צריך לחזור ולברך**, וצריך מאוד להיזהר ע"ז, מכיון שאפילו בדיבור של תיבה אחת צריך לחזור ולברך, ורק אם הפסיק בדיבור **לצורך הבדיקה בדיעבד א"צ לחזור ולברך**, ולכתחילה אין להפסיק בדיבור עד גמר הבדיקה שלא לצורך הבדיקה.

ומסופר שאצל הגר"ח קנייבסקי זצ"ל הגיע אחד מנגידי חו"ל לבקש ברכה על הבית החדש שבנה שישכון שם הברכה, וסיפר להגר"ח שבנה בית גדול עם שלשה קומות וביקש ברכה.

והסתכל עליו הגר"ח בתמהון גדול, והנ"ל לא הבין מה התמהון של הגר"ח, ושאלו ע"ז, וענה לו **מה יהיה עם בדיקת חמץ, מתי תסיים את הבדיקה בדירה גדולה כזו**, והראה לו הגר"ח את דירתו הצנועה ואמר לו שבדיקת החמץ לוקח לו כל הלילה, ופשוט הסתכל עליו ברחמנות על דירתו הגדולה.

וכדאי לכבות את הסעלפוף בשעת בדיקת חמץ, כדי שלא ישכחו מתוך ההרגל, ויפסיקו באמצע הבדיקה בדיבור שלא לצורך הבדיקה.

אם אינו יכול לבדוק בעצמו יכול לעשות הבדיקה ע"י שליח.

אם אחד אין בכוחו לבדוק את כל הבית שהוא גר שם, **יכול למנות שליח שיבדוק בשבילו** את שאר המקומות הצריכים בדיקה, וצריך לדקדק **שלכתחילה יהיה זה גדול בן י"ג שנים, ושישמע מהבעה"ב את הברכה**, ואח"כ ילך לבדוק את המקומות שהבעה"ב רוצה שיבדוק בשבילו.

וכ"ז מיירי כשאחד בודק לכה"פ חלק אחד בביתו אבל אין בכוחו לבדוק הכל, או אם אחד אינו יכול כלל לבדוק את החמץ בביתו או ברשותו, אז השליח יעשה גם את הברכה ויבדוק בשליחותו.

חיוב הבדיקה הוא אפי' במקומות שכבר ניקו לכבוד פסח.

וצריך לדעת שאפי' בחדרי הבית אשר מקפידים כל השנה לא להכניס שם מאכלי חמץ וכדו', אעפ"כ **חייבים בחדרים אלו בבדיקת חמץ**, שהרי ב"ה לכל אחד מגיעים לביתו במשך השנה צאצאיו ונכדיו, ילדים קטנים שמסתובבים בכל הבית, ויכול להיות שהחביאו באיזה מקום דבר חמץ, ולכן יש חיוב בדיקה בכל חדרי הבית.

וכן אין לסמוך בבדיקת החמץ ובנקיון הבית **על האשה**, כמבו' באחרונים משום דנשים עצלניות הן בענין זה, ויש חובה על האיש לבדוק בכל חדרי הבית אפי' במקומות שכבר ניקו וסידרו לכבוד החג.

צריך להשים לב ביותר, על בדיקת החמץ **בפריזע'ר**, שזה דבר שכיח מאוד שמצניעים קצת מאכל חמץ לימים שקודם הפסח והדבר נשכח לפעמים, ויכול ח"ו למצוא זאת בעצם חג הפסח.

בשו"ע (סי' תל"ג סעי' ו') מבואר, **שהתצרות והדומה להם, אי"צ לבדוקם מהחמץ משום שמצוי שם עופות ובע"ח ועורבים שאוכלים את החמץ.**

ומבארים הפוסקים שהכונה היא, **שקרוב לודאי שהבע"ח כבר אכלו את החמץ הנשאר שם**, אבל כ"ז הוא דוקא כשאדם אינו יודע בבירור אם היה שם חמץ או לא, ולכן סומכים שבודאי הבע"ח כבר אכלו זאת, אבל **אם אדם יודע בודאי שהיה שם חמץ בחצר, אז אין סומכין על הענין של הבע"ח וכדו'** שלא לבדוק מקום זה, אלא צריך לבדוק שם את החמץ כמו חיוב הבדיקה בביתו.

ולכן צריך לבדוק החמץ בחצירו שאוכלין שם ילדיו הקטנים בימים שקודם פסח.

דינים שונים בחיוב הבדיקה בדירה שכורה.

יש ששוכרים דירה עבור חתן וכלה, אז אם המחותרים יש להם כבר את מפתחות הדירה לפני זמן בדיקת חמץ, **יש עליהם את החיוב לבדוק דירה זו**, או למכור את הדירה לגוי.

מי שיש לו דירה שהוא משכיר כל הזמן, ובזמן בדיקת חמץ הדירה לא מושכרת לאף אחד, צריך לדעת שחובת הבדיקה הוא על בעה"ב, היינו המשכיר, מכיון שבזמן החיוב הדירה לא מושכרת לאף אחד, וזה ברשותו, ובדרך כלל דירה שמשכירים אותו משך כל השנה יש שם הרבה חמץ שנשאר מהדיירים הקודמים שהיו שם לפני התקרב החג, ולכן צריך למכור כל הדירה לגוי.

בחורים שלומדים בעיר אחרת, וחוזרים לביתם לחג הפסח, צריכים לדאוג למכור את החדר שנמצא שם כל השנה, או לבדוק היטב את החמץ קודם שנוסעים משם.

אאמו"ר זצ"ל היה מזהיר שלאחר בדיקת חמץ צריך להוציא גם את הוועקוים קלינע'ר בע"ג, שיתכן שישאר שם כזית אפ"י שהוא מטונף ג"כ צריך ביעור.

איך נוהגים עם הי"ב חלות שקיבל מצדיקים.

בשו"ת 'ערוגת הבושם' (או"ח סי' קי"ב) מביא שאלה שבא אצלן, וזה היה בחודש ניסן שנת תרי"ד, באחד שקיבל מהשולחן הטהור מהאדמו"ר האמצעי הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע אחד מי"ב חלות, וזה היה חביב בעיניו מאוד, ויהודי זה לא היה יכול להסכים בנפשו לשרוף אותה בשריפת החמץ לפני חג הפסח, ושאלתו בפיו האם יכול למוכרה או שצריך לשורפה.

וה'ערוגת הבושם' ענה ליהודי זה, שבשום אופן אינו יכול להשאירו, ונכון לקיים בו מצות שריפת חמץ, ואפשר לדמות לענין זה את הגמ' (ברכות דף ל"ט): שרב אמי ורב אסי היה להם ריפתא דעירובא, ואמרו הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחרתי, אז עשו עם פת זה עוד מצוה והשתמשו בו גם לסעודה בשבת בבוקר.

וכותב, שהוא חושב שהוא הדבר כאן, שזכה לקבל אחד מי"ב החלות משולחן גבוה מהאדמו"ר האמצעי מבעלזא, אז יעשה עם זה עוד מצוה ויקיים בזה מצות ביעור חמץ.

ובהגדת 'אגודת אזוב', להגה"צ בעל 'ויגד יעקב' מפאפא זצ"ל, כ' בשם הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט הי"ד זי"ע, דאצל אביו הגה"ק בעל הדברי חיים זי"ע הגיע

ג"כ שאלה כזאת ופסק בעל הד"ח שישרפו אותו, ואת האפר יכול להטמין, וגם זה מסוגל לכל הסגולות של הי"ב חלות.

ומביא שם בהגדת 'דובב מישרים' שכעין שאלה זו באה ג"כ אצל הגאון מטשעבין זצ"ל, שאחד בא בשאלה לפניו, שיש לו מהתקופה האחרונה לפני פטירתו של הרה"ק מוהר"א מבעלזא זי"ע חלה כזו מי"ב החלות, וכאשר קרב ובא חג הפסח דשנת תשי"ח [הרה"ק מבעלזא נלב"ע בחודש אב תשי"ז] הסתפק כדת מה לעשות עם חלה זו.

וביקש הגאון מטשעבין מחתנו הגאון ר' ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל שיענה לו כדלהלן וז"ל, בשם מורי חמי הגאון [שליט"א] שלא לבקש שום עצות להשאיר את החלה לאחר החג, אלא יקיים המצוה של ביעור חמץ, או לאוכלו קודם הפסח אם הפת עוד ראויה לאכילה ע"י שרייה במשקה, ובעלים אוכלים ומתכפרים.

וכ' הגרב"ש, שחמיו אמר שיכתוב לו ג"כ, שלדעתו היה הרה"ק מבעלזא זי"ע מקפיד אם היו עושים באופן אחר.

**החמץ שנמכר לגוי, אסור להשאירו אצלו לאחר זמן שריפת חמץ,
בלא מחיצה או סימן.**

יש דבר ששכיח מאוד, שיש אנשים שיש להם חמץ גמור בכמות גדולה מאוד, אבל אינם יכולים להשלים בדעתם לבערם, ולכן הם נותנים את החמץ לגויה אשר מנקה את הבית, וכל יום נותנים לה חלק מהחמץ הנשאר כדי לרצותה שתמצא לעבוד בבית כראוי, ולפעמים משאירים את החמץ עד ערב פסח ממש ואז נותנים אותה לעוזרת הגויה.

וצריך להיזהר בזה, שההלכה היא שאפילו אם אחד מוכר את החמץ לגוי, צריך לעשות מחיצה של עשרה טפחים, או להדביק סטיקע'ר של 'נמכר לגוי', וא"כ החמץ שהוא משאיר כדי לתת לגויה בערב פסח ממש בלא מחיצה וכדו', הדבר אסור משום גזירה דרבנן שמא ימצא גלוסקא יפה ויבוא לאוכלה, והרי בער"פ זה כבר אחר זמן ביעור חמץ ויש כבר הגזירה דרבנן.

